

Anmälan mot Nämnden för hälsa och omsorg i Uppsala kommun för handläggningen av ett ärende enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

Beslutet i korthet: AA beviljades 1988 bostad med särskild service enligt LSS. Beslutet verkställdes dock aldrig. För att tillgodose AA:s önskemål fick hon i stället hjälp genom en s.k. servicebas – ett stöd som inte kan ges enligt LSS. Även om kommunens agerande kan framstå som praktiskt, finns en risk för att det leder till oklarhet rörande grunden för insatserna och rättsosäkerhet för den enskilde om myndigheten finner skäl att "ompröva" stödet.

Den insats som AA har fått tycks inte ha grundats på något formellt beslut utan har, såvitt framkommit, utgått helt vid sidan av det regelverk som finns enligt både LSS och SoL. När saken uppmärksammades i samband med att AA flyttade till en annan stadsdel hösten 2012 måste kommunen ha en möjlighet att rätta till förhållandena. Mot bakgrund av de åtgärder nämnden har uppgett sig vidta för att därefter ge AA en bostad med särskild service riktas ingen kritik mot nämnden för dess hantering av ärendet i tiden efter bostadsbytet 2012.

Anmälan

I en anmälan till JO framförde BB, som är god man för AA, klagomål mot Nämnden för hälsa och omsorg i Uppsala kommun angående handläggningen av ett ärende enligt LSS. Hon anförde bl.a. följande. År 1988 ansökte AA om boende i en gruppboende. Hennes ansökan beviljades, men hon fick inte något erbjudande om bostad. År 1992 avled AA:s mormor och hon fick då överta hennes lägenhet. Tiden gick, men AA fick aldrig något erbjudande om lägenhet i en gruppboende. År 2005 önskade hon flytta till en lägenhet i en gruppboende där hennes bästa vän bodde. Hon uppmanades att skaffa en lägenhet på "lagom avstånd" från gruppboenden, vilket hon gjorde. Inflyttningen skedde i augusti 2006 och hon fick hjälp från gruppboenden under den första tiden. År 2007 överfördes hon till en servicebas, vars personal kom hem och hjälpte AA. Det fungerade utomordentligt bra. Hösten 2012 erbjöds hon daglig verksamhet i en annan stadsdel än där hon bodde. Hon sålde därför sin lägenhet och köpte en ny i den stadsdel där verksamheten fanns. När hon skulle ansöka om hjälp från en närbelägen gruppboende eller servicebas i den nya stadsdelen upplyste biståndsbedömaren henne om att eftersom hon inte hade fått sin lägenhet genom kommunens försorg

kunde hon inte få hjälp enligt LSS utan hänvisades till att söka hemtjänst enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL. BB ifrågasätter att kommunen har rätt att dra in AA:s stöd/hjälp med anledning av att hon flyttade till en annan stadsdel.

Utredning

Inledningsvis inhämtades vissa handlingar från förvaltningen.

Därefter begärde JO att Nämnden för hälsa och omsorg i Uppsala kommun skulle yttra sig över vad som hade framförts i anmälan. Yttrandet skulle avse frågan om AA varit beviljad insatser enligt LSS före den flytt hon gjorde hösten 2012 och om hennes rätt till sådana insatser hade förändrats därefter.

I ett remissvar anförde nämnden, Individutskottet, bl.a. följande.

AA har beslut om bostad med särskild service sedan 1988, någon tidsbegränsning framgår inte av beslutet. Beslutet fattades av landstinget som då ansvarade för AA:s insatser. Nämnden ifrågasätter inte AA:s behov av bostad med särskild service och beslutet är inte heller avslutat hos nämnden utan behandlas som ej verkställt beslut, vilket innebär att erbjudande om bostad med särskild service kommer att lämnas till AA då lämplig bostad blir ledig.

Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad är en av 10 insatser i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Insatsen förutsätter att personen tillhör någon av lagens tre personkretsar. Det är kommunen som tillhandahåller lämplig boendeform utformat efter den enskildes behov av stöd och service. I huvudsak finns två olika boendeformer med stöd, vilka är gruppboende och boende i serviceboende. Annan särskilt anpassad bostad, är bostad där inget stöd ingår.

Av proposition 1992/93:159 s. 83 ff om stöd och service till vissa funktionshindrade framgår att beslut om bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna kan utgöra olika typer av boendeformer, men att det skulle finnas två huvudformer – gruppboende och serviceboende. Av propositionen framgår att det är bostaden som är grunden för beslutet och stödet ingår som en del i boendet. Bostad med särskild service avser en av kommunen anvisad bostad.

För att driva bostad med särskild service i enskild verksamhet krävs tillstånd från Socialstyrelsen, för kommunal verksamhet räcker att verksamheten anmäls till Socialstyrelsen. I tillståndet och anmälan ska ingå hur många boenden som tillståndet/anmälan omfattar.

Av ärendet framgår att AA tidigare bott i egen bostad och att det stöd och den hjälp som AA haft utgått ifrån en servicebas. Detta har varit en samlösning som inte har stöd i lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade. Det kan konstateras att nämnden inte vidtagit några åtgärder att verkställa AA:s beslut om bostad med särskild service, eftersom AA velat bo kvar i sin egen lägenhet.

Handläggare hade i augusti 2010 en diskussion med god man Isabella om att den egna lägenheten inte kunde vara bostad med särskild service. Hjälp fortsatte att utgå ifrån servicebasen troligtvis till följd av att det vid uppföljningar framgick att AA var nöjd med det stöd och den omfattning som stödet gavs på. AA har dock haft önskemål om att stödet skulle ges vid annan tidpunkt.

AA har erbjudits att ansöka om hjälp och stöd som kan utgå i ett eget boende. God man har avböjt med hänvisning till att AA skulle vara berättigad till insatser enligt LSS. Av de tio insatser som LSS innehåller är i praktiken två insatser tillämpliga för hjälp och stöd i hemmet och det är bostad med särskild service, 9:e punkten, och biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäliga kostnader, 2:a punkten. Eftersom AA inte bor i en av kommunen anvisad bostad enligt regelverket

för bostad med särskild service återstår assistans (under förutsättning att de grundläggande behoven är tillräckligt stora) därutöver är AA hänvisad att ansöka om hjälp och stöd enligt socialtjänstlagen.

I dagsläget har AA daglig verksamhet och ett beslut om bostad med särskild service som inte är verkställt. Varken AA eller god man har ansökt om något stöd utöver bostad med särskild service och daglig verksamhet. Biståndshandläggare har upplyst god man om att ansöka om stöd enligt socialtjänstlagen då insatserna enligt LSS är begränsade.

Nämnden arbetar med att verkställa beslutet om bostad med särskild service och kommer att erbjuda AA en lägenhet i servicebas.

BB kommenterade remissvaret och anförde bl.a. följande. Nämnden ger inte något tydligt svar på varför hennes dotters stöd och hjälp drogs in i samband med att hon bytte bostad. Om hon inte hade bytt bostad hade hjälpen från servicebasen inte heller dragits in. AA är beviljad daglig verksamhet och bostad med särskild service enligt LSS. Tidigare har hon också varit beviljad kontaktperson. Den insatsen drogs in 2012 i samband med en omprövning.

Bedömning

Av 7 § första stycket LSS framgår att personer som omfattas av lagens s.k. personkrets har rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § 1–10 om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och deras behov inte tillgodoses på annat sätt. En sådan insats är bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna (9 § 9).

I förarbetena till lagen uttalas att en bostad med särskild service ska kunna utformas på olika sätt. Huvudformen ska vara servicebostad och gruppboende. Personer som omfattas av lagen kan också ges rätt till en av kommunen anvisad särskilt anpassad bostad (prop. 1992/93:159 s. 83).

Av utredningen i ärendet framgår att AA sedan mycket lång tid tillbaka är beviljad bostad med särskild service enligt LSS. Beslutet har emellertid aldrig verkställts. Såvitt framkommit beror detta på att AA har velat bo kvar i sin lägenhet. Myndigheten har i stället, i vart fall under flera år, tillgodosett AA:s behov av hjälp genom en s.k. servicebas. Detta framgår bl.a. av ett meddelande från en enhetschef vid förvaltningen i maj 2007. Den hjälp som AA har fått har, vilket nämnden också uppger i sitt remissvar, varit en särlösning som inte har stöd i LSS.

I detta fall har nämnden således anordnat ett stöd till AA som har legat utanför de insatser som myndigheten kan besluta om med stöd av LSS. Det tycks ha skett därför att nämnden har velat tillmötesgå AA:s önskemål om att få bo kvar i sin bostad. Även om jag har förståelse för att kommunen velat tillgodose hennes önskan är det inte problemfritt att göra på det sättet. En sådan lösning kan i vissa fall framstå som praktisk men kan, vilket det aktuella fallet visar, leda till oklarhet rörande grunden för insatserna och rättsosäkerhet för den enskilde om myndigheten finner skäl att "ompröva" stödet. Det stöd som AA har fått anordnades för ett antal år sedan. Även om arrangemanget väcker åtskilliga frågor bör JO normalt inte

utreda förhållanden som ligger mer än två år tillbaka i tiden. Jag har därför inte närmare undersökt handläggningen i den delen.

Den hjälp som AA har fått via servicebasen har pågått under lång tid. Insatsen tycks inte ha grundats på något formellt beslut, utan har såvitt framkommit utgått helt vid sidan av det regelverk som finns enligt både LSS och SoL. Det är, som jag tidigare anförts, inte en lämplig ordning. När saken uppmärksammades i samband med att AA flyttade till en annan stadsdel hösten 2012 måste kommunen ha en möjlighet att rätta till förhållandena och i stället erbjuda AA de insatser hon har rätt till enligt lag. Att hjälpen utgått under många år kan enligt min mening inte hindra att så sker.

Myndigheten har i samband med att stödet från servicebasen avvecklades erbjudit AA att ansöka om andra typer av insatser, bl.a. hjälp och stöd i det egna boendet enligt SoL. Hennes gode man har dock avböjt detta. Någon ansökan om stöd enligt LSS – utöver bostad med särskild service och daglig verksamhet – har enligt remissvaret inte heller lämnats in från AA:s sida. Nämnden har i sitt yttrande förklarat att AA:s behov av en bostad med särskild service inte ifrågasätts och har uppgett att man arbetar med att verkställa beslutet. AA kommer enligt nämnden att erbjudas en lägenhet i servicebas. Mot bakgrund av de åtgärder nämnden uppgett sig vidta finner jag inte anledning att rikta någon kritik mot nämnden för dess hantering av ärendet efter det att AA flyttade till en ny stadsdel.

Vad BB i övrigt har anförts föranleder inte något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.